

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Александрович Ганна Реміківна
здобувачка Навчально-науково-виробничого центру
Національного університету цивільного захисту України

Державна інноваційна політика є складовою частиною державної соціально-економічної політики і спрямована на розвиток і стимулювання інноваційної діяльності. Вона визначає цілі, напрями, форми і методи діяльності органів державної влади відносно усіх етапів інноваційного циклу аж до використання нововведень в господарській діяльності суб'єктів економіки.

З питань, в яких пропорціях повинні поєднуватися державне і ринкове регулювання, які межі і напрями державного втручання, існує широкий спектр думок і підходів: від повного державного монополізму до крайнього економічного лібералізму. Але у будь-якому випадку необхідність виконання державою певних функцій не ставиться під сумнів.

Як і в усіх інших сферах діяльності, в інноваційній сфері існують області і монополізму, і вільної конкуренції. Так, вільна конкуренція примушує компанії оптимізувати зусилля, розробляти товари досконаліші, ніж у конкурентів. Проте наявність безлічі приватних фірм може привести до дублювання НИОКР, неефективного витрачання засобів і навіть передчасних спроб винахідництва в прагненні зробити відкриття першим (що веде до великого невиправданого витрачання ресурсів).

Монополія має переваги в порівнянні з вільною конкуренцією - налагоджене фінансування, великий спектр різноманітних проектів, що дозволяє легко переживати невдачі окремих НДР, можливість швидко використати нововведення і так далі. Проте велика організація досить неповоротка і, якщо вже зайняла міцну позицію, вважає себе захищеним і втрачає стимули до винахідництва [1].

Свої недоліки має і варіант олігополії: мале число фірм може привести до великого числа дублюючих НДР без реальної їх різноманітності, оскільки головна мета - забезпечити продукт, схожий з продуктами конкурентів. [5,6].

Інноваційна сфера має особливості, які обумовлюють необхідність державного регулювання :

- окремі підприємства не в змозі здійснювати дорогі проекти, наприклад, проводити фундаментальні науково-дослідні роботи, які не дають безпосереднього економічного ефекту;

- часто інноваційні проекти характеризуються досить тривалим терміном окупності і високою мірою ризику, що зупиняє приватних інвесторів;

- існують інновації, що взагалі не мають комерційного виміру: фундаментальні, соціальні, екологічні, військові дослідження і тому подібне;

- часто наукові досягнення можуть виявитися ефективними лише у разі великомасштабного впровадження. У окремого господарюючого суб'єкта обмежені виробнича база і ринки збуту, тому у підприємства - «одинаки» інноваційні інвестиції можуть виявитися недостатньо прибутковими;

- економічний ефект від інновацій не можна виміряти одним прибутком, він визначається результатами діяльності, що виходять за рамки окремих підприємств. Значна доля інноваційних ефектів проявляється поза сферою додатка засобів первинного інвестора;

- державне втручання повинне регулювати прагнення підприємств-інноваторів монополізувати ефект від науково-технічних досягнень, захищаючи як права інноваційного підприємства, так і суспільства в цілому [2].

Регулююча роль держави в інноваційній сфері визначається його функціями .

Функції державного управління міняються на різних етапах розвитку суспільства, відбиваючи як появу нових глобальних тенденцій, так і специфіку конкретного суспільства. Так, в середині XIX століття процеси індустріалізації спричинили появу феномену державного промислового протекціонізму. У першій половині XX століття основною функцією держави

було регулювання грошової системи. У другій половині ХХ століття держава зіткнулася з необхідністю стимулювати розробку і використання нововведень.

Набір методів і засобів, за допомогою яких здійснюється державна інноваційна політика, досить широкий. Вони включають:

- заходи, стимулюючі інноваційну активність бізнесу шляхом коригування податкового, патентно-ліцензійного законодавства;
- регулювання передачі технології, системи контрактних взаємовідносин;
- зняття або введення ряду обмежень відносно охорони довкілля;
- антимонопольне законодавство;
- різні форми підтримки міжорганізаційної кооперації і малого інноваційного бізнесу [3].

Список література

1. Антонюк, О. Менеджмент в освітянській сфері: концептуальні засади / О. Антонюк // Персонал. – 2006. – № 10. – С. 58–65.

2. Державне управління в Україні : навч. посіб. / за заг. ред. Б. Авер'янова. – К. : Вид-во ТОВ “СОМІ”, 1999. – С. 35–39

3. Домбровська С.М. Трансформація державного управління освітньої політики України в контексті подальшого реформування та стабілізації / С.М. Домбровська // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. праць Харківського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентіві України. – Х. : Магістр, 2010. – Вип. 1. – С. 293–298.

4. Жабенко, О. В. Державна освітня політика в умовах європейської інтеграції / О. В. Жабенко // Державне управління в умовах інтеграції України в Європейський Союз : матеріали наук.-практ. конф. / за заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – Т. 2. – С. 126–128.

5. Олексенко Р. І. Методичні підходи до формування конкурентоспроможності підприємства //Інвестиції: практика та досвід. – 2007. – №. 19. – С. 27-30.

6. Олексенко Р. І. Показники та оцінка конкурентних можливостей підприємства //Інвестиції: практика та досвід. – 2007. – №. 11. – С. 27-31.